

NERVE-BUSINESS

Vi sikrer os som aldrig før. Og det er ikke kun den store ulykke, vi er bange for. Vi frygter både for fejl på den nye radio og for selvrisko, hvis cyklen bliver stjålet. Tanken om, at noget kan gå galt lurer i os. Det er der et marked for

Vi vikler os ind i låse og alarmer. Snører os selv til med sikkerhedsanordninger, indtil vi når et punkt, hvor vi ikke længere er i stand til at bevæge os. I stedet for at holde det farlige ude spærrer vi os selv inde. Men vi bliver ikke mere trygge, for det, vi frygter, findes i virkeligheden inde i os selv.

Scenariet er tænkt af filosofen Anders Fogh Jensen. Han har forsket inden for sociologi og filosofi, og på Handelshøjskolen i København underviser han de kommende erhvervsøkonomer og *key account managers* i noget så anakronistisk som kapitalisme-kritik.

Tænk har sat ham stævne i hans lejlighed til en snak om vores jagt på tryghed og sikkerhed.

Salget af alarmer, låse og detektorer til private stiger.

Antallet af alarmselskaber er femdoblet inden for de seneste 10 år. Og vi forsikrer os mod alt – stort som småt. Fra brand i hjemmet til spild af cola i den nye computer. Fra at gå fallit, når vi mister vores job til at betale selvrisko, når den nye cykel bliver stjålet. Branchen sælger det hele, selv en forsikring mod regnvej.

Og vi er villige aftagere på et støt voksende marked for sikkerhed i et land, hvor kriminaliteten ikke har ændret sig i 20 år.

Hvorfor gør vi det? spørger vi 'filosoffen med selerne'.

EN FØLELSE AF SIKKERHED

Den høje filosof virker nærmest uendelig lang, som han strækker sig i den ene af de to brune læderlænestole foran vinduet med udsigten over Vesterbros tage.

- Mine forældre har fået en tyverialarm i deres hjem. Og det virker nok for en tid, men den kommer igen – usikkerhedsfølelsen, siger Anders Fogh Jensen.

- Alarmen giver dem en fornemmelse af, at ingen kan trænge ind. Men i virkeligheden er det jo en defensiv taktik, siger han.

- Forsikringsbranchen ville få svære vilkår, hvis vi sagde til os selv, at verden ikke var så farlig – eller i højere grad accepterede, at livet byder på udsving. Men

det accepterer vi ikke. Vi er nærmest blevet neurotisk kontrollerende over for de udsving, livet nu engang byder på – og det er der et marked for, siger Anders Fogh Jensen.

EN OMVENDT LOTTO

Forsikringsbranchen sælger sit produkt på samme måde, som Tipstjenesten sælger Lotto – bare med omvendt fortegn, mener Anders Fogh Jensen.

- Hvor Tipstjenesten siger "Dit liv kan pludselig blive perfekt", siger forsikringsbranchen "Det kan pludselig gå galt". De lever begge to af menneskets drøm om eller frygt for, at livet skal tage en voldsom drejning, siger han.

- Jeg kalder det nerve-business. Det handler om at

spredde nervøsitet og sælge beroligelse.

- Forsikringsbranchen er ikke alene om at fremme det. I medierne bliver vi jo underholdt med, hvor farlig verden er, eller hvor galt det er gået, siger han og læner sig frem i stolen.

- Jeg tror, vi føler en lyst ved, at verden er noget farligt – vi kan lide det. Nogle mennesker kan lide at snakke om sygdomme, indbrud, eller om at det er gået galt for andre. Man kan observere, at de synes, det er dejligt at snakke om. Det pirrer, siger han.

Og det er i kombinationen af lyst og fare, at forsikringsbegrebet kommer ind. Forsikringsbranchen lever af usikkerhed. På et marked af usikkerhed tilbyder de sikkerhed.

- Det paradoksale er, at de ikke kunne leve, hvis de

virkelig skabte sikkerhedsfølelse – ligesom antivirusprogrammer ikke ville have et marked, hvis der ikke var virus.

- De prøver egentlig at afskaffe deres eget grundlag, men det vil nok aldrig lykkes. Det er de jo ikke interesserede i.

Eller som han udtrykte det, da han holdt foredraget "Frihed, frygt og forsikring" for de ansatte i forsikrings-selskabet ALKA: "Gode stabile forældre og pædagoger er forsikringsbranchens fjende, fordi den har brug for, at mennesker skuer ud i fremtiden og frygter den."

- Det buddhistiske livssyn siger, at man bliver magtet af det, man går i forbindelse med. Hvis man går i forbindelse med kærlighed, kommer man i kærlighedens magt. På samme måde er det med sikkerhed og risiko, siger Anders Fogh Jensen og fortsætter:

- Når medier og forsikringsbranchen fokuserer på sikkerheden, er de med til at skabe usikkerhed, for de sætter os konstant i forbindelse med usikkerhed. Vi bliver hele tiden præsenteret for, at den orden, der er nu, kan gå i stykker.

- Det har noget neurotisk over sig. Vi glædes ikke bare over, at vi har radioen. Med det samme tænker vi på, at vi kan miste den, eller at den kan gå i stykker. Men hvorfor accepterer vi tanken? Vi har jo hele tiden vidst, at radioen kan gå i stykker.

VÆDDEMÅL OM FREMTIDEN

Vi forsikrer os selv og vores genstande i flere led. Vi tegner tillæggsforsikringer og forsikrer os mod selvriskoen i vores forsikringer. Det er et forsøg på at kontrollere og udjævne alle udsving. At værne os mod tilfældigheder-

nes spil, mener Anders Fogh Jensen.

- For at forsikringen kan virke, må folk både have noget at frygte og noget at miste. Hvis man lever i nuet, vil forsikringen få sværere kår. Den kræver, at man forestiller sig, at livet går galt. Det kræver, at man fokuserer på fremtiden – og forsøger at kontrollere den.

Han sammenligner det med et væddemål, hvor forsikringstageren tror, han vil få en ulykke – og selskabet tror, han ikke gør. De vædder, og forsikringspræmien er oddsene. Hvis oddsene for ulykke er store, er forsikringen dyr. Er risikoen lav, er forsikringen billig.

Men hvor et væddemål har til formål at skabe spænding, skal forsikringen give tryghed.

- Forsikringer giver en følelse af sikkerhed. Men på længere sigt nærer forsikrings-selskaberne et frygtspil og skaber en frygtspiral, siger Anders Fogh Jensen.

Og når branchen bruger ord som sikkerhed, sikring og overvågning, er det tegn på en defensiv strategi, synes han.

- Det er at sige: "Nu skal vi bure os inde".

Han hæfter sig ved, at hvor man førhen burede de farlige inde, burer man nu sig selv inde midt i det farlige. Et eksempel er dørtелефonen: Vi lukker baggårdene – ikke kun for at undgå, at børnene løber ud, men for at lave en sikkerhedszone midt i det farlige.

Verden er blevet gjort farlig og risikofyldt. Førhen var bestemte individer farlige. I dag er alle potentielle forbrydere eller smittebærere.

- Hvem er det egentlig, som sidder i fængsel nu?

FORSIKRING STYRER ADFÆRD

Princippet bag forsikring er, at alle forsikringstagerne

FLERE PRIVATE SIKRER SIG

De private hjem opruster. Der købes alarmer, sikring og sikkerhed som aldrig før, selvom kriminaliteten er uændret de sidste 20 år.

- Det står slet ikke mål med hinanden. Det er bestemt ikke blevet mere risikabelt at være dansker siden 1985, siger kriminolog og juraprofessor Flemming Balvig.

Den flade kurve gælder også for indbrud og tyverier, som private typisk sikrer sig mod. Alligevel er der i den samme periode sket en vækst i sikkerhedsbranchen. I 1992 var 33 alarmfirmaer, mens der i dag er over 150. Omsætningen er øget fra 2 til ca. 3 milliarder kroner om året:

- Før var kunderne mest virksomheder, men i løbet af de sidste fem år, har flere private hjem fået installeret tyverisikringer, siger tidligere formand og stifter af organisationen Sikkerhedsbranchen, Lasse Mydtskov. Han anslår, at 5-7 procent af de 2 millioner danske hjem har en sikring i dag.

Palle Kjeldsen er administrerende direktør for Falck Securitas, et af landets førende sikkerhedsfirmaer. Han vurderer, at dobbelt så mange vil sikre sig hos alarmsel-

skaber i de kommende fem år. Det vil bringe os på niveau med Sverige og Norge.

Ifølge kriminolog Flemming Balvig nedsætter sikringer ikke kriminaliteten som helhed. De kan forhindre de impulsive forbrydelser og flytte forbrydelsen til steder, der ikke er sikret:

- Det er rationelt for en mand at sikre sit hus. Det er bare sørgeligt for naboen, som ikke har råd til at gøre det, siger han.

Forklaringen på, at kriminaliteten ikke stiger, skal ikke findes i sikring, men derimod i færre unge og bedre kontakt med hinanden – den indbyrdes hjælp og overvågning af hinandens ting.

Her burde man efter Flemming Balvigs mening sætte ind med at øge folks kendskab til og hjælpsomhed over for hinanden, som man gjorde med Nabohjælp, men markedskræfterne er stærke, mener han. Og det gør ham bekymret.

- Nu er det nærmest overladt til markedskræfterne at have monopol på tryghed. Det kan give rationelle løsninger for de mere velhavende virksomheder og borgere, men det er ikke rationelt for samfundet som helhed, siger Flemming Balvig.

hæfter fælles for de ulykker, der opstår. Men fremtiden vil ændre det billede. Elitebilisterne vil ikke være i samme gruppe som de dårlige bilister. Elitekroppene vil ikke være i gruppe med de forfaldne kroppe. Solidariteten vil smuldre. Og samtidig vil forsikringsselskaberne begynde at stille krav, forklarer Anders Fogh Jensen.

Allerede nu kan man ikke blive medlem af Sygesikringen Danmark, hvis man er et dårligt liv. Og Alka Forsikring har netop lanceret en rabat på bilforsikring, hvis kunden samtidig siger ja til at installere en "sort boks" i bilen, som giver forsikringsselskabet nøjagtige oplysninger om kundens kørsel i ulykkesituationen. Den slags adfærdsregulering vil der komme mere af, mener Anders Fogh Jensen

- Jeg forestiller mig, at man selv skal have ansvaret for, hvordan det går. Man skal have en bestemt adfærd for at være i forsikringen.

Konkurrencen mellem selskaberne vil gøre, at man kæmper om at lave de mest skræddersyede forsikringer, tror han: Din krop kommer i gruppe to. Din bil kommer i gruppe 4. Hvis du dyrker fri sex, bliver din livsforsikring dyr, og hvis du ryger og drikker meget, så er du urentabel. Enten må du skifte gruppe – eller skifte adfærd.

- Jeg tror, man vil prøve at styre kundernes adfærd: Du har ikke valgt at blive rullet, men du kunne jo have undgået at gå derhen, hvor risikoen var – det er dit eget ansvar.

FORSIKRET MOD LYKKEN

Nye forsikringsformer står på spring. Hvor vi i dag forsikrer os mod ulykke, vil lykken også komme i spil. Ganske som i Codans såkaldte hole-in-one-forsikring. Skulle heldet være ude, og du laver hole-in-one, koster det øl til hele golfklubben. Det er dyrt, men allerede i dag tilbyder Codan økonomisk rygdækning, hvis du vil betale forsikringspræmien.

Den slags vil fremtiden bringe mere af. Måske kan man forsikre sig mod udgifter til det uventede bryllup – og de følgende barnedåbe og konfirmationer. Og så mod rækken af kobber-, sølv- og guldbrylluper.

- Jeg tror, det næste bliver forsikring mod det gode. Man dæmoniserer det gode, eller gør det til en ulykke. Der er vel en grænse et sted, men der skal nok blive tænkt – for der er mange penge i det, siger Anders Fogh Jensen.

Som en neurotiker, der skal trækkes ud af sin forkrampede verden, skal vi trække os selv ud af vores kontroltrang. Lære at acceptere tilfældigheder og forandring.

- Man skal vænne sig til, at livet er livsfarligt. Der sker udsving. Der er forskel på at forsikre sig imod, at alting brænder ned og på at købe mikroforsikringer af alle mulige småting.

- Vi bliver som prinsessen på ærten. Jo flere forsikringsmadrasser vi lægger ind, jo mere jamrer vi over den lille risiko, der er. Sikkerhedsfølelsen kommer ikke bare af forsikring – den kommer også indefra. Frygt avler frygt, og det er et problem, at nogen har interesse i den frygt, siger Anders Fogh Jensen.